

אוניברסיטת בר-אילן
המח' למדע המדינה – מגמת תקשורת ציבורית

עידן המידע: התקשורת כציר בפוליטיקה, בכלכלה ובחברה במאה ה-21

71-669-01 קורס בחירה מ.א. – 2 נ"ז – תשס"ז (יום ד', 14:00 – 16:00)

פרופ' שמואל ליימן-ווילציג

שעות קבלה: יום א' 14 – 16 (לקבוע תור עם פלורה); יום ד' 11 – 13 (חופשי). אפשר גם לתאם מראש מועד אחר עם המרצה.

משרד: ראש המחלקה.

טלפון: 5318578 (משרד). ניתן גם להתקשר למרצה ישירות 052- 3410163 בין השעות 9:00 – 18:00 בלבד!

דואר אלקטרוני: WILZIS@mail.biu.ac.il

מטרת הקורס

קורס זה נועד להכשיר את הסטודנט לחשוב בצורה שיטתית, רב-מימדית, ויצירתית, על העידן העכשווי/עתידי. התקופה העכשווית, המכונה עידן המידע (Information Age), מאופיין במיוחד ביצירת, הפצת, ועיבוד **מידע**. לכן, היעד המרכזי של הקורס ללמד את הסטודנט כיצד לפתח חשיבה אישית ומקורית בכל הקשור לבעיות העתיד הנראות לעיון ולפתרונות אפשריים מגוונים. מחד גיסא, הקורס יתמקד בתחומי המידע, אמצעי תקשורת, התקשוב (תקשורת ומחשבים) והמיכון החכם (רובוטים וכו') כהתפתחויות המובילות בעולם. מאידך גיסא, ינתח הקורס את התמורות בתחומי הפוליטיקה, החברה, הכלכלה, הרפואה ועוד, העשויות/עלולות להתרחש בעקבות התפתחויות אלו – בדגש על הבעיות המוסריות, ערכיות וחברתיות והדרכים להתמודד איתן ציבורית ואישית.

מטרה נוספת חשובה של הקורס: לדרבן את הסטודנט לשימוש אינטראקטיבי ופעיל באינטרנט בנוסף על רכישת מיומנות איתור חומר רלוונטי באינטרנט ושילובו/יישומו לחומר הנלמד בקורס. לשם כך, חלק מהקורס יתנהל דרך אתר מיוחד בו ימצאו ההרצאות (באנגלית!) וחומרים אחרים של הקורס; באמצעות אתר הקורס גם ננהל דיונים מקוונים בינינו ובין עצמנו בנושאים שיעלה המרצה לדיון. **אי לכך, תנאי מקדים לרישום לקורס הינו היכרות קלה באינטרנט ושימוש בדואר אלקטרוני (כלומר ידע בסיסי; אין כל צורך לדעת כיצד לתכנת או להפעיל תוכנות מורכבות).** לקראת תחילת הקורס, כל סטודנט יקבל הדרכה בהימצאות ובהפעלת אתר הקורס ע"י מדריכה מהמרכז של קורסי האינטרנט (מפס"ר).

חובות הקורס

1. נוכחות והשתתפות - בגלל הנושאים הייחודיים של הקורס, ובעקבות מטרת הקורס העיקרית – פיתוח חשיבה-עצמית ומקורית – לא ניתן להעתיק את הרשימות מחברים (או להסתפק בהרצאות שיופיעו באתר הקורס) ולצאת ידי חובה. אי לכך, **נוכחות והשתתפות בשיעורים חובה**. כמעט בכל שיעור המרצה יפעיל "תרגיל חשיבה יצירתית" כדי "להשחיה" את ראש הסטודנטים. **כל היעדרות (לא מאושרת) מעבר לרביעית במשך השנה תגרור "קנס" של הפחתת נקודה אחת מהציון הסופי.**

משקל: 10%

2. עבודה – כל סטודנט חייב לכתוב "עבודת חיזוי" בתחום או בנושא משמעותי. הנחיות לעבודה זו נמצאות בסוף סילבוס זה. מועד הגשת העבודה: **השיעור הראשון לאחר חופשת פסח (11/4/07).**

משקל: 25%

3. דיון מקוון – במשך השנה יערכו שני דיונים מקוונים דרך אתר הקורס. כל סטודנט חייב להשתתף בדיון אחד. הנחיות יינתנו במהלך הקורס; בעיקרון הדיון מתנהל במשך 24 שעות רצופות, כשכל סטודנט נדרש להיכנס כמה פעמים במשך אותו יום ולחוות את דעתו על הנושא הנידון ועל הודעות עמיתיו (אחרי קריאת ההודעות שהתווספו). המרצה ייתן ציון לכל הודעה של כל סטודנט על פי מקוריות החשיבה ו/או הביסוס של הטיעון (לינקים, מקורות וכו').

משקל: 15%

4. מבחן - בסוף הקורס ייערך מבחן הכולל חומר ההרצאות והקריאה. המבחן יהיה עם **חומר פתוח** (הרצאות וביבליוגרפיה), אולם השאלות יתמקדו בכושר הניתוח, באינטגרציה וביישום של החומר והרבה פחות (אם בכלל) על זכרון עובדות, נתונים וכו' (שאלות לדוגמה בסוף סילבוס זה). בנוסף, **על כל סטודנט לאתר במשך השנה פריטים ביבליוגרפיים חדשים (שמועד פרסומם מנובמבר 2006 ואילך!), שמוסיפים מידע או היבטים אחרים על הנלמד בקורס**. פריטים אלה אינם חייבים להיות אקדמיים, אולם לרוב גם לא רצוי ידיעות חדשותיות פשוטות – עדיף מאמרים רציניים מתוך מגזינים או עיתונים או אפילו אתרי אינטרנט. ככל שהסטודנט ירבה לציין מאמרים כאלה במבחן, כך ייטיב הציון. (אזהרה: פריט אינטרנט אשר יופיע ביותר מדי מחברות לא ייחשב! על כל אחד לשאוף ל"ייחודיות" בפריטים אלה). **ראה שאלות מבחן לדוגמה בסוף סילבוס זה.**

משקל: 50%

נושאים וביבליוגרפיה

חלק א': מבוא לעתיד – ראיית הנולד או חיזוי הלא נודע? (1 שיעור)
קריאה:

1. J.M. Templeton, "A Worldwide Rise in Living Standards," *The Futurist* (January 1999), pp. 17-22.

תדפיס 6363 (424408)

2. R. Eckersley, "Is Life Really Getting Better?" *The Futurist* (January 1999), pp. 23-26.

תדפיס 6363 (424403)

3. J. Coates, J. Mahaffie & A. Hines, "One Hundred Seven Assumptions About the Future," in Teich, ed. *Technology and the Future*, 8th edit. (Boston/NY: Bedford/St. Martin's, 2000), pp. 294-301.

שמור מדעי המדינה לפי TEC (453514)

4. Ray Kurzweil, "Human 2.0," *New Scientist* (Oct. 25, 2005).

אין

(1 שיעור)

חלק ב': חיזוי העתיד – טכניקות שיטתיות

קריאה:

1. דוד פסיג ונעם רביד (עורכים), טכניקות חיזוי (רמת גן: ביה"ס לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן), עמ' 4-10, 15-19, 24-33, 37-40, 52-55, 65-67.

בספריה לחינוך 003.2 טכנ.חז (288357)

2. זילקה נטלי, ריכטר עמיחי וטל הילה, "חברות מלאכותיות".

אין

3. Herb Brody, "Great Expectations: Why Technology Predictions Go Awry," in Albert H. Teich, ed. *Technology and the Future*, op. cit. pp. 182-189.

שמור מדעי המדינה לפי TEC (453514)

חלק ג': ערכים – משתנה משתנה (2 שיעורים)

קריאה:

1. Ronald Inglehart, *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies* (Princeton, NJ: Princeton U Press, 1997), pp. 131-159; 324-341.

שמור מדעי המדינה לפי ING (453466)

2. Sam Lehman-Wilzig, ReeVALUEating THE FUTURE: The Completely Different Values and Norms of Future Generations and How/Why They Will Come to Hold Them (manuscript), Introduction & chap. 7 (Privacy) (באתר הקורס).

תדפיס 8052 (490401)

3. חגית מסר ירון, "הטלפון הסלולרי צילצל ב-35 במאי", הארץ, 25/7/2003.

בארכיון הארץ. כניסה מאתר הארץ: <http://new.haaretz.co.il>

4. ניב אחיטוב, "חברת המידע הפתוח: התחנה הסופית בדרך האינטרנט," מקום למחשבה – בשער (ינואר-פברואר 2002), עמ' 31-34.

תדפיס 9152 (563750)

חלק ד': מחקלאות לתעשייה ועד לשירותים, מידע ופנאי – מגמות ומאפיינים, 1800-2050

(3 שיעורים)

קריאה:

1. H. Dordick & G. Wang, The Information Society (Newbury Park, CA: Sage, 1993), pp. 8-15, 25-30, 125-132.
303.483 DOR (274694)

2. מנחם בלונדהיים, "תקשורת וחברה – יחסי גומלין: מידע, תקשורת וחברה בעידן האוטוסטרודות", מידע וספרנות, כרך 21(2), עמ' 19-25.
תדפיס 6102 (397514)

3. גבריאל סולומון, טכנולוגיה וחינוך בעידן המידע (חיפה: אוני' חיפה וזמורה-ביתן, 2000), פרק שני, עמ' 32-50.
שמור סוציולוגיה לפי סלו.טב (471041)

חלק ה': מאפיינים וסוגיות בעיות של מהפכות התקשורת והמחשוב
א. 15 מגמות התקשוב – ניתוח ההווה וחיזוי העתיד (5 שיעורים)
קריאה:

1. נ. גרופונטיה, להיות דיגיטלי (ספריית מעריב, 1996), פרקים 7-1, 11-13, 17, אחרית דברים.
שמור מדעי המדינה לפי נגר.לה (320051)

2. יגאל אריכא, מה צופן לנו העתיד? (כפר סבא: ניר/מודן, 1999), פרק 2 (עמ' 46-62).
תדפיס 7164 (431788) וגם שמור מדעי המדינה לפי ארי.מה (439893)

3. יעקב הכט, "השיח המקוון - כמתווך חברתי", מגזין ברשת (יולי 2004) – לחפש בדף השער בכתובת:
<http://www.isoc.org.il/magazine/>

4. מנחם בלונדהיים ואורלי שיפמן, "מהדינוזאור לעכבר: האבולוציה של טכנולוגיות תקשורת", פתוח, גליון 5 (2003), עמ' 22-63.
כתב עת באולם 4

5. R.J. Diebert, Parchment, Printing and Hypermedia (NY: Columbia U Press, 1997), pp. 113-115; 124-136.
שמור מדעי המדינה לפי DEI (497279)

6. Michio Kaku, Visions (NY: Anchor Books, 1998), pp. 27-31, 35-37, 49-57.
שמור מדעי המדינה לפי KAK (497368) וגם תדפיס 8102 (497511)

7. מבחר כתבות קצרות – במאגר הידע באתר הקורס (כל אחד מסומן "קריאת חובה" או קריאת רשות").

ב. מהפכת המחשוב – מגולם ועד בינה מלאכותית
קריאה:

1. יגאל אריכא, מה צופן לנו העתיד? שם, פרק 3 (עמ' 63-100).
שמור מדעי המדינה לפי ארי.מה (439893) וגם תדפיס 7164 (431788)

2. ריי קורצווייל, עידן המכונות החושבות, פרקים 1-2; 4, 6-8, 10-11.
שמור מדעי המדינה לפי קור.עד (512599)

(הספר במקור באנגלית: THE AGE OF SPIRITUAL MACHINES).
אין

או

M. Kaku, Visions (NY: Anchor Books, 1998), pp. 59-84, 90-98, 101-117.
שמור מדעי המדינה לפי KAK (497368) וגם תדפיס 8102 (497511)

3. בריאן קארפנטר, "מחשוב רשתי (Grid Computing)", מגזין ברשת (אוקטובר 2003) – לחפש בדף השער בכתובת: <http://www.isoc.org.il/magazine/> -- המאמרים מופיעים שם בסדר כרונולוגי רץ מהכי חדש עד לישן ביותר.

4. ריבי בלר, "מחשב עם נסיון חיים"
תדפיס 1453 (193074)

5. יורם קירש, "האטום והרצון החופשי"
תדפיס 1453 (193074)

6. מבחר כתבות קצרות – במאגר הידע באתר הקורס (כל אחד מסומן "קריאת חובה" או "קריאת רשות").

7. עפייק: א) הסרט *Blade Runner* (של רידלי סקוט, 1982; ניתן להשיג בכל חנות וידיאו)
או:

(ב) הסרט *A.I.* (של סטיבן שפילברג, משנת 2001; גם אותו ניתן להשיג בכל חנות וידיאו)
או:

(ג) הסרט *I, Robot* (משנת 2004; גם אותו ניתן להשיג בכל חנות וידיאו)

חלק ו': השלכות על תחומי חיים שונים
א. הגנום הוא דיגיטלי: האם ניתן "לערוך" חיים?
קריאה:

1. "ביוכימיה במקום פסיכולוגיה? ראיון עם פרופ' ענת ביאגון".
תדפיס 4396 (254311)

2. אדם פרידמן, "כרטיס ביקור גנטי, "עמ' 15-7.
תדפיס 4397 (254338)

3. חגי חטרון, "בעד שיכפול אנושי".
תדפיס 1453 (193074)

4. אוליבר מורטון, "מחסום הגועל נפש".
תדפיס 1453 (193074)

5. יגאל אריכא, מה צופן לנו העתיד? פרקים 8-10 (עמ' 211-174).
שמו מדעי המדינה לפי ארי.מה (439893) וגם תדפיס 7165 (431791)

6. מבחר כתבות קצרות – במאגר הידע באתר הקורס (כל אחד מסומן "קריאת חובה" או "קריאת רשות").

7. Graham T.T. Molitor, "Genetic Engineering and Life Sciences: Controlling Evolution,"
Journal of Futures Studies, vol. 6(3), Feb. 2002, pp. 95-116.
תדפיס 8640 (531044)

ג. עבודה וניהול: שבירת המסגרת הארגונית עד "אבטלה חיובית"
קריאה:

1. פול קנדי, אל המאה ה-21 (ספריית מעריב, 1993), פרק 5 (עמ' 101-89).
שמו מדעי המדינה לפי קנד. אל (226566)

2. אסתר דייסון, מהדורה 2.0 (ת"א: מודן, 1997), פרק 3 (עמ' 96-71).
303.483 דיס.מה (369371)

3. Paul W. Abrahams, "A World Without Work," in P.J. Denning & R.M. Metcalfe, Beyond Calculation: The Next Fifty Years of Computing (New York: Springer-Verlag, 1997), pp. 135-147.
תדפיס 8056 (491190)

4. Leon Kreitzman, The 24 Hour Society (London: Profile Books, 1999), chap. 6 ("Flexible Time"), pp. 75-85.
תדפיס 8067 (493809)

5. Sam Lehman-Wilzig, , Re-eVALUeating THE FUTURE: Why and How Future Generations Will Hold Completely Different Values and Norms (manuscript), chap. 6 (Work).
(באתר הקורס)
תדפיס 8052 (490401)

(2 שיעורים)

ג. היפר-דמוקרטיה – פוליטיקה לאומית בעידן התקשוב
קריאה:

1. Bruce Bimber, "The Internet & Political Transformation: Populism, Community and Accelerated Pluralism," Polity, vol. 31, #1 (Fall, 1998), pp. 133-160.
תדפיס 8058 (493767)

2. Brock Meeks, "Better Democracy Through Technology," in R. Baird, R. Ramsower & S. Rosenbaum, eds. Cyberethics: Social and Moral Issues in the Computer Age (Amherst, NY: Prometheus, 2000), chap. 22 (pp. 288-294).
תדפיס 8066 (493792)

3. יעקב הכט, "הדמוקרטיה ברשת והמרחב הציבורי הווירטואלי כמגזר רביעי" (יוני 2003), מגזין ברשת – לחפש בדף השער בכתובת: <http://www.isoc.org.il/magazine/>

4. דמיאן טמביני, "דמוקרטיה ואמצעי התקשורת החדשים - תנועת הרישות העירוני (civic networking)" (נובמבר 2002 בעברית), מגזין ברשת – לחפש בדף השער בכתובת: <http://www.isoc.org.il/magazine/>

ד. גלובוס דיגיטלי: איום קיומי למדינת הלאום עקב התקשורת חוצה גבולות (3 שיעורים)
קריאה:

1. פול קנדי, אל המאה ה-21, שם, פרקים 3 + 7 (עמ' 73-57 ; 138-127).
שמו מדעי המדינה לפי קנד. אל (226566)

2. Ronald J. Diebert, Parchment, Printing and Hypermedia (NY: Columbia U Press, 1997), pp. 205-217.
תדפיס 8057 (493751)

3. Sam Lehman-Wilzig, "The Tower of Babel vs. The Power of Babble," New Media & Society, vol. 2, #4 (Winter 2000), pp. 468-469, 481-490.
תדפיס 8065 (493790)

אחד משלושת הפריטים הבאים:

4. Jerry Everard, Virtual States (London: Routledge, 2000), pp. 3-10: "W(h)ither the State?"
303.4833 EVE (447350)

5. Robert Keohane & Joseph Nye, Jr., "Power and Interdependence in the Information Age," Foreign Affairs, vol. 77, #5 (Sept./Oct. 1998), pp. 81-94.
תדפיס 7878 (476603)

6. Richard Rosecrance, "The Rise of the Virtual State," Foreign Affairs, vol. 75, #4 (July/August 1996), pp. 45-61. Also found at:
<http://bss.sfsu.edu/fischer/IR%20305/Readings/riseof.htm>

ה. החלל – מערכת תקשורת גלובלית לאנושות, חלום תקשורת עם היקום (1 שיעור)
קריאה:

1. חגי נצר ועמי בן-בסט, מסע אל התבונה, פרק ד' (עמ' 150-107). 1999.
523.1 מסע אל (407160)

2. יגאל אריכא, מה צופן לנו העתיד? פרק 25 (עמ' 390-382).
שמו מדעי המדינה לפי ארי. מה (439813) וגם תדפיס 7165 (431791)

3. גילה לירז, "המטרה – כדור הארץ".
תדפיס 6255 (409985)

4. דבי קאופמן, "מי ייסע במעלית לחלל?" הארץ.
באתר הארץ: <http://new.haaretz.co.il>

5. M. Kaku, *Visions, op. cit.*, pp. 319-321.
שמור מדעי המדינה לפי KAK (497368) וגם תדפיס 8102 (497511)

1. **סיכום: כיצד הכל מתחבר ביחד (1 שיעור)**
קריאה:

1. שמואל ליימן-ווילציג, "התולדות: חוכמה יש מאין", סטטוס, ינואר 2002, עמ' 8-10 (נמצא באתר).
תדפיס 10307 (1091062)

קריאת "קינוח" (חובה!) לקורס כולו:

1. Freeman Dyson, *The Sun, The Genome and the Internet* (NY: Oxford University Press, 1999), pp. 61-74; 99-113.
(בספריה לאנגלית) 303.483 DYS וגם תדפיס 10308 (1091089)

2. Bill Joy, "Why the Future Doesn't Need Us," *Wired* (April 2000). (נמצא באתר הקורס)
 גם ניתן להוריד מתוך הכתובת הבאה, אך שימו לב שיש 11 עמודים למאמר זה:
www.wired.com/wired/archive/8.04/joy.html

הנחיות לעבודה

לפניכם שתי אופציות שונות של סוג עבודה. הראשון דורש פחות קריאה ואיתור חומר אבל יותר מחשבה אישית וביקורתית. השני דורש מידה מסוימת של מחשבה אישית אך דומה יותר לעבודה "רגילה". יש לבחור אופציה אחת בלבד.

מועד הגשת העבודה: 11/4/2007 (השיעור הראשון אחרי חופשת פסח). **המרצה יקבל את העבודה רק בדו"אל (לא בנייר מודפס). היקף העבודה: עד 10 עמודים, רווח כפול (לא אחד וחצי וכו'), גופן "אריאל" או "דוד" בגודל 12 (למעט כותרות).**

עבודה 1

נא לקרוא את המאמר של Why the Future Doesn't Need Us - Bill Joy (בחלק ו' בקורס, שיעור ו') ואת הספר (במלואו!) של ריי קורצווייל, עידן המכונות החושבות (חלק ה' בקורס, שיעור ב') וענה על השאלות הבאות (לאו דווקא כחלקים בודדים בעבודה; עדיף משה אחת אינטגרטיבית):

- 1- מהם הטענות העיקריים של כל מחבר?
- 2- מהן נקודות המחלוקת העיקריות? האם הן טכנולוגיות או חברתיות?
- 3- נא לאתר שני מחברים/פריטים רציניים (לא כתבה עיתונאית) מהאינטרנט או מספרות מודפסת כלשהי, אחד התומך בעמדת Joy והשני בעמדת Kurzweil ולהסביר כיצד הם מוסיפים תובנות למחלוקת.
- 4- מהי עמדתך בכל הסוגיות החשובות שמועלות? יש לנמק ולבסס את טענותיך ולא רק "לשלוף מהמותן". (חלק זה של העבודה חייב לתפוס מינימום שלושה עמודים ורצוי אף יותר).

עבודה 2

בקורס שלנו המרצה עושה מאמץ לנתח את ההווה ועל סמך "ראיית הנולד" גם לחזות את העתיד. עכשיו התור שלכם. על כל סטודנט לבחור נושא משמעותי ולכתוב עבודה המנתחת את הדברים הבאים:

- 1- מהו המצב באותו נושא נכון להיום (השנים האלו)?
- 2- מהן הבעיות ו/או האפשרויות ה**טכנולוגיות** הפוטנציאליות בעתיד – הן בטווח הקרוב (20-10 שנה) ובטווח הרחוק יותר (50-30 שנה בהתאם לנושא שבחרת)?
- 3- מה "עלינו" כחברה לעשות כדי להגשים את הפוטנציאל החיובי החברתי ולמנוע את הסכנות החברתיות? הערה: "עלינו" משמע האנושות, ממשלות למיניהם, מוסדות וגורמים בינלאומיים וכו' – ולא רק "החברה הישראלית".
- 4- כיצד הגשמת החיזוי / מימוש הפוטנציאל (כלומר המצב החדש שיווצר בעתיד) עשוי/עלול להשפיע על 3-5 תחומי חיים אחרים (כל תחום חיים בכמה שורות, על קצה המזלג).

הנחיות:

א) עבודה זו חייבת להתבסס על הספרות (במיוחד סעיף 1 לעיל; אפשר גם סעיפים 2 + 3) אולם היא גם דורשת ממך חשיבה עצמית (בסעיפים 3 ובמיוחד 4). כשאין זה מובן מאליו האם נקודה זו או אחרת היא שלך או של מקור אחר, יש לציין מפורשות מהו המקור.
 ב) להלן רשימה חלקית של נושאים לדוגמה. ניתן לבחור אחד מהם (כל הקודם זוכה!) אך בהחלט ניתן להציע נושא למרצה (בכתב: עד עמוד אחד הסבר – ניתן לשלוח בדו"אל).

נושאים לדוגמה בעבודה 2

- (1) התחממות כדור הארץ
- (2) תמורות בהשכלה גבוהה
- (3) ירידה בילודה ובאוכלוסיית "העולם המערבי"
- (4) ננו-טכנולוגיה ברפואה
- (5) ננו-טכנולוגיה בחומרים לא-אורגניים
- (6) "עיצוב" ילדים (בחירת ויצירת תכונות) על ידי הורים באמצעות הנדסה גנטית
- (7) קריאת מוחות
- (8) שיפור משמעותי של אינטליגנציה בני אדם
- (9) איתור חייזרים בחלל
- (10) תחבורה אווירית אישית להמונים
- (11) חיבור מוח האדם לרשת האינטרנט או מקורות מידע "חיצוניים"
- (12) קולנוע-טלוויזיה תלת-ממד (לא על מסך דו-ממדי אלא בגודל אמיתי באמצע חדר כהולוגרמה).
- (13) שליטה על מזג אוויר
- (14) חיזוי רעידות אדמה ואסונות טבע אחרים
- (15) התנגשות מטיאוריט (קוטר 100 מטר עד קילומטר) עם כדור הארץ
- (16) המכונת ורשת התחבורה האישית בעתיד
- (17) הפרת האיזון הדמוגרפי בין גברים ונשים במדינות שונות (יותר גברים באוכלוסייה)
- (18) התיישבות באחת הפלנטות במערכת השמש
- (19) כור היתוך (Fusion Reactor)
- (20) הרשת הסמנטית (Semantic Web)
- (21) פענוח צופן ה"פרוטאום" (Proteome)
- (22) ננו-טכנולוגיה במלחמה
- (23) הנדסה גנטית ברפואה
- (24) מערכת מציאות מדומה (Virtual Reality) אמיתית ונגישה לכל אדם
- (25) האטה משמעותית של תהליך ההזדקנות (תוחלת חיים ממוצעת מעל 100)
- (26) שליטה וטפיל במזג אוויר
- (27) מקורות אנרגיה לא מתכלים
- (28) חינוך המוני להגדלת אינטליגנציה התלמיד (לפחות 20 נקודות IQ בממוצע)
- (29) סין מול הודו: עימות מעצמות-על במאה ה-21?
- (30) העיתון האלקטרוני בעתיד: דרכי פעולה והשפעה
- (31) גלובליזציה או גלוקליזציה תרבותית?
- (32) חילון מול דתיות
- (33) מעמד האו"ם ואמנות בינלאומיות
- (34) מזון מהונדס גנטית
- (35) שאלה מדעית חשובה בלתי פתירה (היום) [יותר מסטודנט אחד יכול לבחור שאלה זו. כל אחד חייב לאתר שאלה מדעית חשובה שונה].

שאלות לדוגמה במבחן בסוף הקורס

1) הנך מנחה של תוכנית רב-שיח בטלוויזיה. הנושא לתוכנית הערב: "בעקבות התפתחויות עכשוויות ועתידיות בתקשוב, האם יהיה קל יותר או קשה יותר לאדם לתפקד בתחומי החיים שלו השונים?" האורחים/מתדיינים בתוכנית הם: א- מתכנת ומפתח טכנולוגיות תקשורת; ב- ד"ר לסוציולוגיה; ג- פרופ' לפסיכולוגיה; ד- אורח/ת נוסף/ת בתחום בחירתך. כמנחה, עליך לשאול שאלות, להעיר הערות, לבקר את האורחים - בנוסף לשאלות, ביקורות וכו' של האורחים אחד כלפי השני. נא לכתוב את תסריט הדיון כפי שהנך מצפה שהוא יתפתח, כאשר בין השאר האורחים: א- מתייחסים גם לשיט(ות) חיזוי לעיגון הטעונונים; ב- משתמשים בציטוטים או בפרפרזות מספרים וממאמרים למיניהם לשם חיזוק טענותיהם.

2) ברור מהחומר שנלמד בקורס, שדרישות הידע בעתיד שונות מאלו שידענו בעבר ובהווה. בנוסף, למדנו על קצב התפתחות המידע והתיישנות הידע הנלמד בעבר. ואחרון אחרון "חביב", גם עמדנו על שינויים ערכיים מהירים המשפיעים על התנהגות האזרחים והסדר החברתי. לאור כל זאת (ואולי גורמים אחרים), יש צורך לחשוב מחדש על ההשכלה הגבוהה בעתיד. התבקשת ע"י יו"ר המועצה להשכלה גבוהה לחבר דו"ח אשר

ימליץ על ארגון מחדש של האוניברסיטאות והמכללות בעתיד – מכל הבחינות: מבנית, שיטת הלימוד, תנאי קבלה, משך זמן הלימודים, והתכנים ומערכת הקורסים/התואר. נא לכתוב את הדו"ח, בהנחה שיש למערכת כספים לשינויים רדיקליים (אך אין המשאבים בלתי-מוגבלים). עליך, כמובן, להסביר את הרקע לשינויים המוצעים ולגבות את הניתוח בספרות המקצועית של הקורס.

הערה: המבחן ייערך עם **חומר פתוח** – אתם רשאים להביא למבחן את הרשימות שלכם של ההרצאות וגם את החומר הביבליוגרפי (או רשימות עליו), כולל חומר עדכני שאיתרתם במהלך שנת הלימודים, כנדרש. מומלץ מאד לחשוב ולארגן את המחשבה לפני שמתחילים לכתוב. הציון על המבחן יתבסס יותר על המידה **שהתשובה ממוקדת ועניינית** מאשר על כמות הנקודות שיירשמו ללא הבחנה בין עיקר לטפל.